

SEXUÁLNÍ VÝCHOVA VE ŠKOLÁCH A PROBLEMATIKA UČITELSKÉ ROLE

Mgr. Zuzana Svobodová

FAKTA K SEXUÁLNÍ VÝCHOVĚ

- ✘ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a to především oblasti
 - Člověk a jeho svět
 - Člověk a zdraví
- ✘ Doporučení MŠMT pro realizace sexuální výchovy (příručka: Sexuální výchova, vybraná témata, 2009)

MOŽNÁ REALIZACE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY

- ✘ V rámci samostatného předmětu (Výchova ke zdraví) – problematika nedostatečného počtu hodin (rovněž v souvislosti s úpravou RVP v roce 2013)
- ✘ Integrovaný předmět / průřezové téma
- ✘ Primární prevence

SEXUÁLNÍ VÝCHOVA INTEGROVANÁ DO RŮZNÝCH PŘEDMĚTŮ

- × Biologie
 - × Občanská výchova
 - × Tělesná výchova
-
- × V ŠVP uvedeno jako „**průřezové téma**“ a konkretizováno například takto:

PŘÍKLAD REALIZACE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY JAKO PRŮŘEZOVÉHO TÉMATU NA 2.STUPNI ZŠ

- ✘ **Občanská výchova, učivo 6. ročník ZŠ**
 - ✘ *Manželství a rodičovství, vztahy mezi lidmi*
 - ✘ *Simulováním praktické situace a různých životních situací (seznamování, orientace v neznámém prostředí, finanční gramotnost, právní otázky, sexuální výchova, atd.) vedeme žáka k samostatnosti.*
- ✘ **Očekávané výstupy u žáka:**
 - ✘ *Přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů, respektuje přijatá pravidla soužití*

PŘÍKLAD REALIZACE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY JAKO PRŮŘEZOVÉHO TÉMATU NA 2.STUPNI ZŠ

✘ Přírodopis, učivo 8. ročník ZŠ

- ✘ *nákazy respirační, přenosné potravou a sexuálním kontaktem*
- ✘ *fylogeneze a ontogeneze člověka*
- ✘ *dětství, puberta, dospívání- tělesné, duševní a společenské změny*
- ✘ *změny v životě člověka a jejich reflexe- sexuální dospívání, reprodukční zdraví- sexualita jako součást formování osobnosti, zdrženlivost, předčasná sexuální zkušenost, promiskuita, problémy těhotenství a rodičovství mladistvých, poruchy pohlavní identity*
- ✘ *význam genetiky*
- ✘ *chromozom, gen, dědičnost, proměnlivost, mutace genu, dědičné choroby*

✘ Očekávané výstupy u žáka

- ✘ *Žák objasní vznik a vývin nového jedince od početí až po stáří*
- ✘ *vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví*
- ✘ *vysvětlí podstatu dědičnosti a proměnlivosti, vyjádří vlastní názor k problematice zdraví*
- ✘ *vysvětlí základní principy fungování orgánů a orgánových soustav lidského organismu*

PŘÍKLAD REALIZACE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY JAKO PRŮŘEZOVÉHO TÉMATU NA 2.STUPNI ZŠ

- ✘ Tělesná výchova, učivo 8. ročník ZŠ
 - ✘ *tělesná a duševní hygiena, denní režim, zásady osobní, intimní a duševní hygieny*
- ✘ Očekávané výstupy u žáka
 - ✘ *Usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví*

FAKTICKÁ REALIZACE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY

ROZHOVORY S UČITELI

- × **Rozhovory s učiteli** (jaro 2015, v souvislosti s finalizací podoby dotazníkového šetření)
- × **Víceleté gymnázium Praha**
- × Měli bychom jim to nějak říct včas, ale nevím, jak jim to mám říct, pak si děti stěžují, že s nimi mluvím nevhodně, jsou tu nějaké děti z věřících rodin, tak nevím, jak to mám udělat
- × Měli bychom jim to co nejvíce zhnusit, aby nechytli žádnou chorobu
- × **Základní škola Praha**
- × Já nevím teda, jestli se to nějak realizuje, možná to někdo dělá, ale nevím o tom, něco je v přírodopise
- × **Střední hotelová škola Západní Čechy**
- × O tom vůbec nevím, že by se dělalo, možná něco dělá výchovná poradkyně

FAKTICKÁ REALIZACE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY

ROZHOVORY S UČITELI

- ✘ **Podněty z diskuze s učiteli v rámci školení DVPP zaměřeného na sexuální výchovu pro ZŠ (únor 2015)**
- ✘ Chtěla bych to učit, ale rodiče jsou proti
- ✘ Jak to vysvětlit rodičům, že je to potřeba
- ✘ Rodiče si myslí, že děti mají informací dost
- ✘ Nevím, jak vysvětlit kontroverzní témata, bojím se o nich začít, nevím, jak budou reagovat děti a pak aby si nestěžovali rodiče
- ✘ Někteří rodiče odmítají sexuální výchovu, nevíme, jak to řešit

POTŘEBY ŽÁKŮ ZJIŠTĚNÉ V RÁMCI DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

- ✘ Dotazníkové šetření realizované na 3 školách (70 studentů, 32 chlapců, 38 dívek)
- ✘ Informace jsou nedostatečné, nejdou dostatečně do hloubky
- ✘ Nejvíce informací získávají z internetu a od kamarádů
- ✘ Studenti si přejí praktické informace do života

„řekli nám jen o anatomii pohlavních orgánů“

„Většina mladých lidí možná ani neví, jak se zachovat v určitých situacích.... Ovlivňují nás filmy a videa... tento problém bohužel začíná ve škole. S učiteli trávíme neskutečné množství času a docela mě mrzí, že téměř nikdo z nich se s námi o tom tak otevřeně nebaví....“

Je to ale možné?

Máme toto po učitelích skutečně požadovat?

PROBLEMATIKA UČITELSKÉ ROLE

- ✘ Učitel – obecně přijímán jako seriózní odborník na oblast, kterou učí

např. kvalifikovaná učitelka biologie,
vysokoškolské vzdělání v oboru, letitá praxe s
výukou předmětu

- ✘ Má být také odborníkem na sexualitu? Kde má získat potřebnou odbornost a praxi? A jak má v této oblasti vystupovat?

PROBLEMATIKA UČITELSKÉ ROLE

fylogeneze a ontogeneze člověka

- ✘ Co očekáváme z hlediska biologie:
 - Seriózní výklad, PPT prezentaci, použití moderních metod, referáty, práce s odbornými zdroji, seminární práce, zkoušení, test
 - Např. „ontogeneze obvykle začíná oplodněním vajíčka“

- ✘ Co očekáváme z hlediska sexuální výchovy:
 - praktické informace pro život, diskuzi, atmosféru důvěry, otevřenost, zkušenosti, detaily, rozebrání právě onoho „oplodnění“, tj. pohlavní styk, orgasmus, potěšení, typy doteků, líbání, ochranu atd. atd.

ZAMYŠLENÍ...

Může toto realizovat v požadovaném rozsahu a kvalitě jedna osoba, tj. učitel?

DALŠÍ PLÁNY, CÍLE, VIZE....

- ✘ Pokračovat s výzkumem v oblasti sexuální výchovy na základních a středních školách – větší vzorek žáků, vypovídající data
- ✘ Rozhovory s učiteli a posouzení jejich hlediska a jeho porovnání s hlediskem žáků – kvalitativní doplnění dotazníkového šetření
- ✘ Vypracování projektu a metodiky sexuální výchovy realizované externisty a školení DVPP pro učitele, které by práci externistů vhodně doplnilo v průběhu běžného chodu školy

**Děkuji za pozornost, podněty, připomínky,
dotazy.....**

Kontakt:

zuzana.svobodova@pedf.cuni.cz

zuzkasvobodova@seznam.cz